COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 13.3.2001
COM(2001) 136 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD, HET EUROPEES PARLEMENT, HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S**

# HET MKB HELPEN OM DIGITAAL TE GAAN WERKEN

NL

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD, HET EUROPEES PARLEMENT, HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S**

# HET MKB HELPEN OM "DE DIGITALE WEG OP TE GAAN"

## INHOUDSOPGAVE


1. INLEIDING ..... 4

2. DE GODIGITAL-INITIATIEVEN ..... 4

3. E-HANDEL VOOR HET MKB: AANZIENLIJKE KANSEN, MAAR OOK HINDERPALEN ..... 6

4. GODIGITAL: PRIORITEITEN, ACTIES EN TIJDSCHEMA ..... 9

**Actiepunt 1: gunstig klimaat voor elektronische handel en ondernemerschap** ..... 9

Actie 1: benchmarking van nationale en regionale strategieën ter ondersteuning van e-handel ..... 10

Actie 2: meten van de introductie van ICT en e-handel ..... 10

Actie 3: de toegang tot informatie verbeteren en feedback verzamelen met het oog op beleidsbepaling op het gebied van wetgeving inzake elektronische handel ..... 11

Actie 4: interoperabiliteit van elektronische handel ..... 12

**Actiepunt 2: introductie van elektronische handel** ..... 13

Actie 5: versterking van de bewustmaking om digitaal te gaan werken ..... 13

Actie 6: introductie van elektronische handel ..... 14

Actie 7: beschikbaarstelling van een leningsgarantiefaciliteit voor het MKB ..... 15

Actie 8: bevordering van een beter gebruik van de structuurfondsen..... 15

**Actiepunt 3: ICT-vaardigheden** ..... 16

Actie 9: ondersteuning van door het bedrijfsleven genomen initiatieven voor..... nieuwe ICT-onderwijsprogramma's..... 17

Actie 10: oprichting van een groep voor het volgen van de situatie op het gebied..... van ICT-vaardigheden in samenwerking met de lidstaten..... 17

Actie 11: opzetten van een stageprogramma in het MKB ..... 18

5. DE VOLGENDE STAPPEN..... 18

# 1. INLEIDING

Het actieplan *e*Europe 2002 werd door de EU-lidstaten op de Europese Raad van Feira in juni 2000 onderschreven. De derde doelstelling van het actieplan "Stimuleren van internetgebruik" omvat een maatregel om het MKB aan te moedigen 'digitaal' te gaan werken. In het plan[1] wordt het midden- en kleinbedrijf als van cruciaal belang aangemerkt voor de inspanningen om e-Europa tot stand te brengen, en worden specifieke doelstellingen geformuleerd om ze daarop voor te bereiden. Het doel is:

*"Stimulansen voor MKB-bedrijven om "digitaal" te gaan werken door gecoördineerde netwerkactiviteiten voor de uitwisseling van kennis, beste praktijken, e-handel-paraatheid en benchmarking. "Referentiecentra" zouden het MKB kunnen helpen bij het opnemen van e-handel in ondernemingsstrategieën".*

Gevolg gevend aan het actieplan *e*Europe 2002 zal de Commissie specifieke GoDigital-initiatieven nemen teneinde:

– de voornaamste belemmeringen aan te wijzen waarmee het MKB bij de overschakeling op e-handel wordt geconfronteerd;

– specifieke acties voor te stellen om het MKB te helpen digitaal te gaan werken, met name door voort te bouwen op bestaande beleidsmaatregelen en initiatieven;

– te zorgen voor samenhang tussen de verschillende beleidsmaatregelen en initiatieven ter ondersteuning van het MKB om op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau digitaal te gaan werken; en

– lering te trekken uit praktische ervaring en verschillende strategieën te benchmarken waarmee het MKB wordt geholpen om digitaal te gaan werken.

Het doel van deze mededeling is de specifieke MKB-behoeften aan te wijzen waaraan moet worden voldaan om ten volle profijt te trekken van e-handel, en specifieke GoDigital-initiatieven te presenteren die in 2001 door de Commissie zullen worden gerealiseerd. In 2002 en daarna zullen nog andere maatregelen worden genomen. GoDigital kan ertoe bijdragen om voor het MKB betere voorwaarden te scheppen om het digitale tijdperk in te gaan, maar het kan niet in de plaats komen van het ondernemerschap of van de onderneming, die uiteindelijk de beslissing neemt.

# 2. DE GODIGITAL-INITIATIEVEN

Het algemene doel van GoDigital is ondersteunende activiteiten te combineren en waar nodig aan te passen om het MKB te helpen met een zo groot mogelijke efficiëntie gebruik te maken van informatie- en communicatietechnologieën (ICT's). Daartoe zal dit GoDigital-uitvoeringsplan voortbouwen op bestaande communautaire programma's die op de specifieke behoeften van het MKB zijn afgestemd. Tot deze programma's behoren het meerjarenprogramma van DG Ondernemingen, het jaarlijkse werkprogramma inzake de

[1] http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/actionplan/index_en.htm.

technologieën van de informatiemaatschappij[2] van DG Informatiemaatschappij, en de structuurfondsen. Het uitvoeringsplan zal ook worden gekoppeld aan nationale en regionale programma's en initiatieven met soortgelijke doelstellingen. Bij de uitvoering zal flexibel en gedecentraliseerd te werk worden gegaan, zullen gemeenschappelijke doelstellingen worden nagestreefd en zal rekening worden gehouden met de behoefte aan nauwere samenwerking tussen verschillende ondersteunende instrumenten voor het MKB op Europees niveau. Het is de bedoeling ervoor te zorgen dat het MKB ten volle profijt kan trekken van de bestaande ondersteunende programma's en initiatieven op nationaal en Europees niveau.

GoDigital heeft als prioriteiten:

– *een gunstig klimaat en gunstige kadervoorwaarden te creëren voor elektronische handel en ondernemerschap;*

– *de introductie van elektronische handel te vergemakkelijken* door de resultaten van onderzoek en technologische ontwikkeling zo goed mogelijk beschikbaar te stellen en het MKB in elke sector in staat te stellen daarvan profijt te trekken; en

– *bij te dragen aan het aanbod van vaardigheden op het gebied van informatie- en communicatietechnologieën* door tekorten aan deze vaardigheden in MKB-bedrijven weg te werken en door nieuwe bedrijfsvaardigheden voor de nieuwe economie te onderzoeken en te ontwikkelen.

Om de uitvoering van het GoDigital-initiatief te vergemakkelijken, zal de Commissie de steun en de actieve deelneming trachten te verkrijgen van de lidstaten, de regionale autoriteiten en de bedrijfswereld. Voor deze actieve deelneming zal worden gezorgd door middel van een inleidende conferentie in april, werkgroepen met de lidstaten en door de deelneming van de regio's en de bedrijfswereld aan programma's van de Commissie. Er zal voor worden gezorgd dat de meeste Europese kleine en middelgrote ondernemingen van de actie profiteren en daartoe zal gebruik worden gemaakt van synergieën tussen het GoDigital-uitvoeringsplan en bestaande initiatieven van de openbare en de particuliere sector op nationaal, regionaal en lokaal niveau. GoDigital zal als een herzienbaar actieplan worden opgezet dat de komende twee jaar bestrijkt. Verwacht wordt echter dat veel activiteiten na 2002 zullen worden voortgezet. De Commissie zal in 2001 de balans van de geboekte vooruitgang opmaken voor diverse GoDigital- en benchmarkingmaatregelen, inclusief de introductie van e-handel en ICT's in het MKB in de verschillende lidstaten en bedrijfstakken.

De komende jaren zal GoDigital alle MKB-bedrijven trachten te bereiken die belangstelling hebben voor de digitale economie. Met het oog op gebruikersvriendelijkheid en kruisbestuiving heeft de Commissie een specifieke website[3] opgericht waar alle GoDigital-ideeën onder een gemeenschappelijk logo worden gepresenteerd. Deze site, die door de Commissie wordt beheerd, brengt een virtuele verbinding tot stand tussen allen die belang hebben bij GoDigital en dient als forum voor de uitwisseling van de beste praktijken inzake e-handel in heel Europa.

---

2 Als onderdeel van het kaderprogramma voor onderzoek van de Europese Gemeenschap.

3 http://europa.eu.int/ISPO/ecommerce/godigital and a feedback mechanism through e-mail infso-godigital@cec.eu.int.

# 3. E-HANDEL VOOR HET MKB: AANZIENLIJKE KANSEN, MAAR OOK HINDERPALEN

Er zijn nu meer dan 19 miljoen kleine en middelgrote ondernemingen in Europa. In de meeste EU-lidstaten maken zij meer dan 99% van de ondernemingen uit. Het MKB neemt een fors deel van het BBP voor zijn rekening, is een zeer belangrijke bron van nieuwe arbeidsplaatsen en tevens een kweekplaats voor ondernemerschap en nieuwe ideeën voor ondernemingen. Het MKB zal dank zij e-handel ook met name profijt trekken van de verlaging van de drempels die moeten worden overwonnen om toegang tot bepaalde markten te krijgen. Daarom wordt van e-handel vaak gezegd dat het voor het MKB de poort opent naar wereldwijde handel en markten.

Dit betekent dat het voor het succes van e-Europa van cruciaal belang is dat het MKB volledig bij dit proces wordt betrokken. Europa zal slechts een centrum van e-handel worden als het MKB ten volle bereid is om gebruik te maken van internet als geavanceerd instrument om zaken te doen.

Daar kleine en middelgrote ondernemingen in hun interne organisatie flexibeler zijn dan grotere ondernemingen, kunnen zij zich vaak sneller en doeltreffender aan een veranderende marktsituatie aanpassen. Hoewel de lidstaten en de sectoren uiteenlopende cijfers te zien geven wat het internetgebruik betreft, is er in het algemeen toch een duidelijk verband tussen de grootte van een onderneming en haar internetgebruik voor zaken, d.w.z. hoe kleiner de onderneming, hoe minder ze gebruikt maakt van ICT's. Bijgevolg staat de overwegende rol van MKB-bedrijven in de Europese economie niet in verhouding tot het gebruik dat zij maken van hulpmiddelen voor e-handel (zie tabel 1). Toch zij er ook op gewezen dat de meeste starters op het gebied van e-handel kleine en middelgrote ondernemingen zijn.

In geheel Europa heeft gemiddeld slechts 42% van de MKB-bedrijven toegang tot internet. In sommige lidstaten ligt dit cijfer nog lager dan de penetratiegraad van internet in de huishoudens. Slechts 20% van de MKB-bedrijven gebruikt internet voor commerciële transacties. Van de bedrijven die een internetaansluiting hebben, gebruiken de meeste internet alleen om informatie te zoeken. Zelfs in de lidstaten die op dit punt het verst staan, is slechts een minderheid in staat om transacties elektronisch af te handelen (bv. aankoop, verkoop, elektronische veilingen, e-betalingen). Tegen de achtergrond van de explosieve groei van de e-handel wereldwijd, vooral in de VS, zijn deze cijfers verontrustende tekens dat het Europese MKB nog niet volledig voor internet gewonnen is. De OESO raamt dat de waarde van internettransacties om de 12-18 maanden verdubbelt[4]. Daarom bestaat het gevaar dat het Europese MKB belangrijke economische kansen aan zich voorbij ziet gaan.

[4] OESO, Economic Working Papers 252, 2000.

**Tabel 1: Gebruik van internet naar bedrijfsgrootte, Europa-1999**

| | Aantal werknemers | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | 1 | 1-9 | 10-49 | 50-249 | Totaal |
| Met directe toegang tot internet | 33% | 49% | 67% | 86% | 42% |
| Verspreiding van productinformatie via internet | 14% | 27% | 42% | 59% | 21% |
| Verspreiding van producten via internet | 6% | 7% | 9% | 13% | 7% |
| Orders ontvangen | 8% | 10% | 15% | 20% | 10% |
| Orders bevestigen | 6% | 9% | 12% | 16% | 8% |
| Betalen via internet | 4% | 5% | 8% | 9% | 4% |
| Betalingen ontvangen via internet | 3% | 3% | 4% | 7% | 3% |
| Samenwerken om producten of diensten gezamenlijk aan te bieden | 9% | 13% | 19% | 29% | 12% |

Bron: ENSR Enterprise Survey 1999 zoals gebruikt in de Europese Waarnemingspost voor het MKB - zesde verslag, Europese Commissie, 2000.

Om traditionale kleine en middelgrote ondernemingen te helpen digitaal te gaan werken, moeten enkele goed gedocumenteerde waargenomen "hinderpalen" uit de weg worden geruimd[5]. Daartoe behoren:

– ***Huidig e-klimaat.*** De vluchtigheid van "dot.com"-bedrijven geeft aanleiding tot veel publiciteit en discussie. Het percentage bedrijfsbeëindigingen is bij dot.com-bedrijven in de e-handel veel hoger dan bij MKB-bedrijven in meer traditionele branches. MKB-bedrijven kunnen zich daardoor nog meer laten afschrikken. Faillissementen zijn een intrinsiek element van het bedrijfsleven, met name in een snel veranderende omgeving zoals internet. Veel lidstaten hebben strenge faillissementswetten die een groot afschrikkingseffect hebben wat het nemen van risico's betreft. Er zijn inderdaad faillissementen, maar ook opmerkelijke succesverhalen. Waar het echt op aankomt, is dat er een geest van "ondernemerschap" heerst.

– ***Regelgeving.*** Hoewel het huidige regelgevingsklimaat op nationaal niveau voldoende rekening lijkt te houden met e-handel, kunnen problemen ontstaan wanneer kleine en middelgrote ondernemingen aan e-handel over de grenzen heen deelnemen. De inspanningen om de wetgeving in Europa te harmoniseren moeten weliswaar leiden tot een duidelijk en voorspelbaar kader in Europa, maar op wereldvlak moet verder worden gestreefd naar een consensus inzake belangrijke thema's als consumenten-bescherming. In tegenstellling tot grotere ondernemingen, met hun teams van juristen en adviseurs, zullen kleine en middelgrote ondernemingen doorgaans de juridische risico's vermijden die aan grensoverschrijdende handel verbonden zijn. Kant-en-klare juridische basisinformatie, en met name semi-gestandaardiseerd juridisch advies, is dan ook van cruciaal belang voor MKB-bedrijven, die meer dan andere ondernemingen behoefte hebben aan eenvoud en voorspelbaarheid. Zo ook wordt algemeen aangenomen dat de goedkope toegang tot doelmatige alternatieve

[5] Zie bijvoorbeeld ENSR Enterprise Survey 1999 zoals gebruikt in de Europese Waarnemingspost voor het MKB - zesde verslag, Europese Commissie, 2000.

mechanismen voor geschillenbeslechting een van de belangrijkste voorwaarden is voor het doen van de stap naar grensoverschrijdende e-handel.

– ***Vaardigheden*.** Een andere grote belemmering is het gebrek aan geschikt technisch en leidinggevend personeel met voldoende ICT-expertise. Praktische bekwaamheid is voor kleine en middelgrote ondernemingen van vitaal belang. Europa kampt met een tekort aan specialisten op het gebied van ICT en e-handel dat momenteel op circa 1,9 miljoen wordt geraamd. Dit cijfer kan oplopen tot 3,8 miljoen in 2003[6]. Sommige lidstaten hebben maatregelen genomen om ICT-specialisten uit derde landen aan te trekken. Een beroep doen op externe expertise is duur en op de huidige, door scherpe concurrentie gekenmerkte markt voor ICT-specialisten hebben grote ondernemingen en snelgroeiende ICT-starters een duidelijk voordeel ten opzichte van "traditionele" MKB-bedrijven.

– ***Technologie en normen*** Meer dan welke andere zakelijke gebruikers ook zijn kleine en middelgrote ondernemingen sterk geïnteresseerd in gestandaardiseerde en volledig compatibele ICT-oplossingen die in de tijd relatief stabiel blijven. Momenteel zijn de complexiteit en het gebrek aan robuustheid van veel ICT-oplossingen ontmoedigend voor veel MKB-bedrijven. Wanneer software of systemen incompatibel blijken te zijn met die van klanten en leveranciers, bestaat er een groot risico dat de ICT-investering weggegooid geld is. MKB-bedrijven doen zaken met veel verschillende klanten. Toch moeten zij vaak de technologie en de bedrijfsnormen volgen waarvoor grote klanten hebben geopteerd, en daarom lopen zij het risico dat ze in een specifieke technologie "opgesloten" raken die door één contractant wordt gebruikt, maar niet door andere.

– ***Kosten*.** De kosten van het oprichten van een e-onderneming omvatten de voorbereidende planning, de aankoop van hardware en/of software (installatie, opleiding en latere reorganisatie), permanent onderhoud, service en telecommunicatie. De kosten van de initiële investering zijn de laatste jaren gedaald. De juiste ICT-apparatuur krijgen is echter maar een deel van het plaatje. De onderhouds- en servicekosten blijven voor veel kleine en middelgrote ondernemingen van kritiek belang. Onzekerheid over de levensvatbaarheid van de initiële investering en de stijgende kosten van onderhoudsdiensten kunnen ervoor zorgen dat ze minder bereid zijn om de nodige investeringen te verrichten. Bovendien moeten MKB-bedrijven bereid zijn om ICT-diensten uit te besteden, zich professionele vaardigheden eigen te maken en zich door adviseurs te laten helpen om zich voor te bereiden op de organisatorische veranderingen die de e-handel vereist.

Gezien de lijst van mogelijke belemmeringen is een samenhangend beleid vereist om ze op te heffen. De nationale en Europese beleidsmaatregelen op veel gebieden moeten erop gericht zijn een gunstiger - en voorspelbaarder - ondernemingsklimaat tot stand te brengen. Dit is een van de belangrijkste voorwaarden opdat MKB-bedrijven kunnen blijven concurreren, de voordelen van internet met succes kunnen worden benut en ten volle profijt kan worden getrokken van e-handel. Met de GoDigital-initiatieven worden deze problemen door middel van specifieke acties op directe wijze aangepakt. De grootste uitdaging voor de beleidsmakers bestaat er nog steeds in de drempels voor de toegang tot de markt te verlagen en het ondernemerschap aan te moedigen.

---

6 EITO-verslag 2001.

# 4. GODIGITAL: PRIORITEITEN, ACTIES EN TIJDSCHEMA

In dit plan wordt een eerste reeks acties beschreven die moeten worden uitgevoerd ter ondersteuning van e-Europa voor het MKB. Deze acties zullen in 2001-2002 worden uitgevoerd en daarbij zal worden voortgebouwd op het meerjarenprogramma voor het MKB en op het IST-programma. In 2001 zal het accent vooral worden gelegd op de verdere bevordering van de introductie van e-handel, met name via de Euro Info Centres, en het benchmarken van nationale beleidsmaatregelen ter ondersteuning van ICT en e-handel. Wil men het MKB helpen om digitaal te gaan werken, dan moet in de eerste plaats lering worden getrokken uit de ervaring van anderen. In de loop van 2001 zullen nog andere initiatieven worden voorbereid om meer specifiek te voorzien in de behoeften van kleine en middelgrote ondernemingen bij hun overgang naar de nieuwe economie.

## ACTIEPUNT 1:
### GUNSTIG KLIMAAT VOOR ELEKTRONISCHE HANDEL EN ONDERNEMERSCHAP

In de Mededeling van de Commissie *"Uitdagingen voor het ondernemingenbeleid in de kenniseconomie"*[7] werd het gebrek aan ondernemerschap aangewezen als een grote uitdaging voor Europa in vergelijking met zijn handelspartners. Veel ondernemingen zijn altijd al afkerig geweest van risico's en kennen misschien een hogere prioriteit toe aan kostenverlagingen op korte termijn dan aan het ontwikkelen van nieuwe producten en nieuwe bedrijfsmodellen. Dit had tot gevolg dat elders de weg werd bereid voor de meeste met internet verband houdende technologische doorbraken en innovaties voor het bedrijfsleven.

E-handel schept nu nieuwe mogelijkheden voor ondernemerschap. Terwijl in de eerste fasen van het commerciële internet de nadruk vooral lag op investeringen in ICT-infrastructuren, bestaat de uitdaging er nu in internet te gebruiken als een nieuw instrument om zaken te doen. Dit impliceert echter niet dat met de totstandbrenging van een breedbandinfrastructuur kan worden volstaan. Nog andere initiatieven moeten worden genomen om de verdere ontwikkeling van breedbandinfrastructuur en mobiele handel aan te moedigen.

E-handel, zowel tussen onderneming en klant als tussen ondernemingen onderling (resp. 'business-to-customer' en 'business-to-business' of B2C en B2B genoemd), brengt ingrijpende veranderingen teweeg in de wijze waarop ondernemingen en markten georganiseerd zijn. Om deze structurele veranderingen aan te moedigen en te begeleiden, hebben de meeste lidstaten ambitieuze nationale initiatieven genomen om het ondernemerschap in het algemeen en het gebruik van ICT's en e-handel in het bijzonder te stimuleren. Om het effect van onderzoekprojecten op de markt zo groot mogelijk te maken en er zo veel mogelijk voor te zorgen dat de economische spelers, ongeacht hun grootte, op een speelveld opereren dat voor iedereen gelijk is, zal de Commissie verder steun verlenen aan inspanningen om tot een bredere consensus te komen, op sectoraal niveau en via de Europese normalisatie-instellingen.

De GoDigital-initiatieven moeten ertoe bijdragen synergieën tot stand te brengen tussen uiteenlopende nationale strategieën. Benchmarking in het kader van GoDigital en

---

[7] COM(2000) 256 definitief van 26.4.2000.

beleidscoördinatie voor de gehele EU kunnen echte waarde toevoegen doordat de lidstaten in de gelegenheid worden gesteld om uit de ervaringen en initiatieven van anderen lering te trekken, naarmate de interne markt voor e-handel gestalte krijgt en Europa de nieuwe wereldwijde economie binnentreedt. Daartoe zullen in 2001-2002 de volgende acties worden uitgevoerd:

### ACTIE 1: BENCHMARKING VAN NATIONALE EN REGIONALE STRATEGIEËN TER ONDERSTEUNING VAN E-HANDEL

*Doel:* nationale en regionale beleidsmaatregelen en instrumenten die ter bevordering van e-handel voor het MKB zijn ontwikkeld, beschrijven en benchmarken. Dit zal de lidstaten en de regio's helpen hun beleidsmaatregelen te evalueren en optimale praktijken aan te wijzen op basis van in de lidstaten opgedane ervaring. Zo zou ook gemakkelijker moeten kunnen worden nagegaan hoe Europese financiële middelen en andere EU-initiatieven de regionale en nationale strategieën kunnen aanvullen.

*Uitvoering:* het benchmarken van nationale en regionale strategieën op het gebied van ICT en e-handel zal geschieden in nauwe samenwerking met de lidstaten in het kader van het BEST 2001[8]-programma. De laatste jaren zijn op nationaal en Europees niveau veel initiatieven genomen om ICT en e-handel, met name voor het MKB, te bevorderen. Hoewel daarover gemakkelijk informatie te verkrijgen is, is vaak niet nauwkeurig genoeg geëvalueerd hoe ze precies functioneren en welk effect ze hebben. Voorts is het nodig een beter inzicht te krijgen in de verschillende benaderingswijzen en na te gaan in welke omgeving ze het best functioneren.

*Verantwoordelijkheid:* de Europese Commissie en de lidstaten.

*Tijdschema:* in de eerste fase, in 2001, zal informatie worden verzameld en zullen benchmarks worden vastgesteld. In de tweede fase, die in 2002 van start zal gaan, zal de informatie in samenwerking met de lidstaten worden geëvalueerd en zullen aan de hand van de gekozen benchmarks de beste praktijken worden bepaald.

### ACTIE 2: METEN VAN DE INTRODUCTIE VAN ICT EN E-HANDEL

*Doel:* een omvattend GoDigital-scorebord ontwikkelen voor het meten van de introductie van ICT en e-handel door het MKB in de lidstaten en in de verschillende bedrijfstakken.

*Uitvoering:* DG Ondernemingen zal op basis van een gemeenschappelijke methodologie een GoDigital-"scorebord" ontwikkelen en regelmatig publiceren. Dit zal gebeuren in combinatie met het benchmarken van nationale strategieën ter ondersteuning van e-handel en worden ondersteund door onderzoekprojecten onder auspiciën van het IST-programma[9]. Daarmee zal een basis worden gelegd voor regelmatige besprekingen met de lidstaten. Structurele

---

8 BEST is een procedure voor de geleidelijke ontwikkeling van het ondernemingenbeleid. Ze heeft tot doel goede praktijken aan te wijzen en tussen de lidstaten onderling en tussen de lidstaten en de Commissie uit te wisselen.

9 In 2000 werd in het kader van het IST-programma een oproep tot het indienen van voorstellen voor statistische instrumenten, methoden, indicatoren en toepassingen voor de informatiemaatschappij gepubliceerd. De uit deze oproep voortvloeiende projecten gaan begin 2001 van start. Voor 2001 is een oproep tot het indienen van voorstellen voor "sociaal-economische analyse en indicatoren voor de informatiemaatschappij" gepland.

veranderingen en markttrends in verschillende sectoren die het gevolg zijn van de overgang naar de "nieuwe" economie, zullen in periodieke sectorale en intersectorale verslagen worden geanalyseerd. Tijdens een reeks workshops zullen de empirische bevindingen worden beoordeeld en gevalideerd en zullen geschikte beleidsreacties worden geformuleerd.

Bovendien kan de Commissie enige financiële steun verlenen voor workshops/conferenties die in het kader van GoDigital worden georganiseerd door bedrijfstakfederaties, kamers van koophandel en bedrijfsondersteunende netwerken zoals Euro Info Centres (EIC's) en Relay Centra voor Innovatie (RCI's). Beleidsmakers vormen de voornaamste doelgroep. Beide acties - het statistische scorebord en de organisatie van workshops - zullen in het kader van het werkprogramma 2001 van het meerjarenprogramma worden uitgevoerd.

*Verantwoordelijkheid*: de Europese Commissie en de lidstaten, brancheorganisaties, kamers van koophandel, EIC's, RCI's e.a.

*Tijdschema:* aanvang in 2001, in combinatie met het meerjarenprogramma 2001-2005. De sectorale analyse zal gedurende de gehele looptijd van het meerjarenprogramma worden uitgevoerd.

**ACTIE 3: DE TOEGANG TOT INFORMATIE VERBETEREN EN FEEDBACK VERZAMELEN MET HET OOG OP BELEIDSBEPALING OP HET GEBIED VAN WETGEVING INZAKE ELEKTRONISCHE HANDEL**

*Doel:* het MKB relevante en gebruikersvriendelijke informatie en advies verstrekken over wet- en regelgevingsvraagstukken inzake e-handel, de praktische problemen analyseren waarmee ondernemingen worden geconfronteerd die op de interne markt opereren, en daarmee rekening houden bij toekomstige beleidsontwikkeling.

*Uitvoering:*

– Betere informatie: de Europese Gemeenschap heeft reeds aandacht besteed aan de juridische onzekerheden die verbonden zijn aan grensoverschrijdende e-handelstransacties. Het feit dat het MKB duidelijk onvoldoende geïnformeerd is over de wetgeving inzake rechtspraak en toepasselijk recht bij grensoverschrijdende e-handelstransacties, is een belemmering voor kleine en middelgrote ondernemingen die on line willen gaan werken. Daarom moet de informatieverspreiding worden verbeterd en de bewustmaking versterkt. De laatste jaren heeft de Europese Gemeenschap een aantal rechtsinstrumenten goedgekeurd om de consumenten en de ondernemingen in staat te stellen meer profijt te trekken van grensoverschrijdende e-handel, bijvoorbeeld Richtlijn 1995/46/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, Richtlijn 1997/7/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten, en Richtlijn 1999/93/EG betreffende een gemeenschappelijk kader voor elektronische handtekeningen. Bovendien zal de volledige tenuitvoerlegging van de Richtlijn inzake elektronische handel (2000/31/EG) beslist bijdragen aan een gunstiger en voorspelbaarder ondernemingsklimaat voor e-handel in Europa.

  Voorts heeft Verordening (EG) nr. 44/2001 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

tot doel bepalingen vast te stellen die de eenvormigheid van de regels inzake jurisdictiegeschillen in burgerlijke en handelszaken mogelijk maken alsook de vereenvoudiging van de formaliteiten voor een snelle en eenvoudige erkenning en tenuitvoerlegging van de beslissingen van de lidstaten, hetgeen onder andere betrekking heeft op de elektronische handel in het kader van de interne markt.

In het kader van het door de Europese Commissie genomen initiatief "Dialoog met het bedrijfsleven" is een website ontwikkeld (http://europa.eu.int/business) waar in 11 talen praktische informatie voor ondernemingen over uiteenlopende thema's wordt verstrekt. Deze website zal verder worden ontwikkeld zodat ook aan juridische aspecten van e-handel aandacht kan worden besteed. De website "Dialoog met het bedrijfsleven" voorziet ook in links naar het netwerk van Euro Info Centres (EIC's), dat op dit gebied reeds expertise heeft verworven. Teneinde te helpen bij de uitvoering van GoDigital wordt voorgesteld op deze website een nieuwe rubriek over e-handel samen te stellen.

– Feedback: Bij de beleidsbepaling zou voortdurend rekening moeten worden gehouden met de vragen die MKB-bedrijven stellen en met de problemen die zij bij hun activiteiten in de EU ondervinden. Daarom zal e-handel worden opgenomen in het nieuwe initiatief van de Commissie "Interactieve beleidsbepaling", dat tot doel heeft via internet spontane reacties van marktdeelnemers te verzamelen door middel van bestaande netwerken (zoals het EIC-netwerk), teneinde de Commissie beter in staat te stellen het effect van haar beleidsmaatregelen (of de afwezigheid ervan) in de praktijk te beoordelen, voorstellen voor nieuwe acties te evalueren, snel en doelgericht te reageren op problemen of moeilijkheden die zich voordoen, en zich voor haar acties te verantwoorden.

*Verantwoordelijkheid:* de Europese Commissie, met medewerking van het EIC-netwerk.

*Tijdschema:* voltooiing van de nieuwe rubriek over e-handel op de website "Dialoog met het bedrijfsleven" tegen 2001; medio 2001 kan een ondersteunend IST-project voor een juridisch portaal worden gestart.

### ACTIE 4: INTEROPERABILITEIT VAN ELEKTRONISCHE HANDEL

*Doel:* op elkaar aansluitende oplossingen voor elektronische handel bevorderen via Europese normalisatie en consensusvorming.

*Uitvoering:* de Europese normalisatie-instellingen werden verzocht platforms aan te bieden voor industriële consensusvorming op sectoraal niveau met directe deelneming van het bedrijfsleven. Op die manier zou een beter begrip moeten worden verkregen van de toekomstige behoeften aan technische en bedrijfsnormen voor de opkomende e-marktplaatsen, met name voor de handel tussen ondernemingen onderling (B2B). De Commissie zal in Brussel een workshop organiseren met e-marktmakers, industriële forums, Europese normalisatie-instellingen en het MKB. Er zal verder steun worden verleend voor de uitvoering van het herzienbare actieplan inzake normalisatie van de normalisatie-instellingen CEN, CENELEC en ETSI.

*Verantwoordelijkheid:* de Europese Commissie, in samenwerking met industriële forums en Europese normalisatie-instellingen.

*Tijdschema*: workshop inzake normen voor e-marktplaatsen tegen april/mei 2001; publicatie van een subsidiethema inzake initiatieven voor consensusvorming ter ondersteuning van GoDigital tegen juni 2001; subsidies aan CEN, CENELEC en ETSI voor normalisatiewerkzaamheden tegen juni 2001.

## ACTIEPUNT 2:
### INTRODUCTIE VAN ELEKTRONISCHE HANDEL

Overschakelen op e-handel blijft een moeilijke stap voor veel kleine en middelgrote ondernemingen. Het vereist aanzienlijke investeringen, alsmede kritieke technische en managementvaardigheden, en bovendien moeten risico's worden genomen. Voor een goed begrip van deze uitdagingen moet de discussie worden toegespitst op specifieke sectorale en lokale behoeften. Initiatieven ter bevordering van de introductie moeten op specifieke sectoren en typen MKB-bedrijven worden gericht. Er is geen sprake meer van een algemeen gebrek aan geïnformeerdheid over e-handel. Maar wanneer het erop aankomt echt digitaal te gaan werken, blijven hinderpalen bestaan. De Commissie zal een GoDigital-campagne organiseren, niet alleen om het MKB te informeren over bestaande financieringsmogelijkheden, maar ook om te zorgen voor een beter begrip van de echte problemen waarmee het MKB te kampen heeft, met name in minder ontwikkelde gebieden en sectoren.

De introductiemaatregelen in het IST-programma hebben tot doel "geavanceerde" kennis alsmede gevestigde maar onvoldoende toegepaste methodologieën over te brengen naar het bedrijfsleven en andere organisaties teneinde de doeltreffendheid en de kwaliteit te verbeteren en de kosten te drukken. Ten slotte zullen maatregelen worden genomen om de toegang van het MKB tot leningen voor ICT-investeringen te vergemakkelijken en kleine en middelgrote ondernemingen betere bedrijfsondersteunende diensten te bieden. Dergelijke introductie-maatregelen zullen verder moeten worden verfijnd en daarbij zal rekening moeten worden gehouden met de resultaten van de benchmarkingstudies en het overleg met het MKB in 2001.

In 2001 zullen op dit gebied de volgende acties worden uitgevoerd:

#### ACTIE 5: VERSTERKING VAN DE BEWUSTMAKING OM DIGITAAL TE GAAN WERKEN

*Doel:* het MKB voldoende informatie verstrekken over wat nodig en beschikbaar is voor een ruimer gebruik van ICT en e-handel, waarbij op regionale en bedrijfsinitiatieven wordt voortgebouwd.

*Uitvoering*: de Commissie zal in de gehele Europese Unie een aantal GoDigital-evenementen organiseren, waarbij het MKB, ICT-leveranciers en e-marktspelers zullen worden bijeengebracht. Doel van deze evenementen zal zijn ervoor te zorgen dat MKB-bedrijven beter begrijpen welke instrumenten en toepassingen voor e-handel beschikbaar zijn. Bovendien is het de bedoeling het MKB aan te moedigen volledig aan de opkomende e-marktplaatsen deel te nemen. Deze bewustmakingsevenementen, waarvoor de Commissie financiële bijdragen kan verlenen, zullen in het kader van GoDigital worden georganiseerd door referentiecentra op het gebied van e-handel en andere platforms op regionaal en nationaal niveau.

De volgende stap zal zijn dat brancheorganisaties, kamers van koophandel en bedrijfsondersteunende netwerken (met name Euro Info Centres, Relay Centra voor Innovatie e.a.) worden verzocht praktische informatie over succesvolle e-handelsstrategieën te verspreiden en daarbij voort te bouwen op bestaand materiaal en proefactiviteiten. Bedrijfsondersteunende netwerken spelen een belangrijke rol bij een sterkere bewustmaking van het MKB, omdat zij in staat zijn in samenwerking met nationale en lokale initiatieven op te treden en omdat zij dicht bij het MKB staan. Alle voorgenomen activiteiten moeten gericht zijn op de specifieke behoeften van het MKB om concurrerend aan de nieuwe economie deel te nemen (typen ICT-apparatuur, kwaliteit van diensten en producten, enz.). De Commissie zal - door middel van subsidiethema's - steun verlenen voor een aantal workshops met het doel praktische hulp te verlenen waardoor het MKB beter in staat is om op doelmatige wijze aan e-marktplaatsen deel te nemen.

*Verantwoordelijkheid:* de Europese Commissie, met de hulp van kamers van koophandel, brancheorganisaties en bedrijfsondersteunende netwerken (EIC's, RCI's, enz.).

*Tijdschema*: de Commissie zal Europese brancheorganisaties, kamers van koophandel, bedrijfsondersteunende netwerken en andere instellingen die als multiplicator kunnen fungeren, uitnodigen op een eerste vergadering in mei 2001. De publicatie van een subsidiethema voor de financiële ondersteuning van regionale en sectorale evenementen ter ondersteuning van GoDigital zal plaatsvinden na aanpassing van het meerjarenprogramma 2001-2005. Een "GoDigital Topbijeenkomst", waarop resultaten en ervaringen zullen worden uitgewisseld, is voor eind 2001 gepland.

### **ACTIE 6:** INTRODUCTIE VAN ELEKTRONISCHE HANDEL

*Doel:* de introductie van e-handel in het MKB vergemakkelijken door middel van proefprojecten in het kader van het IST-programma.

*Uitvoering:* de introductiemaatregelen in het kader van het IST-programma omvatten:

– *proeven* (voor MKB-gebruikers en -leveranciers) ter bevordering van de aanpassing en de introductie van geavanceerde technologie (die veelbelovend is, maar nog niet volledig is beproefd) in toepassingen voor de industrie en de dienstensector en de gezamenlijke evaluatie ervan door leveranciers en gebruikers;

– *acties inzake optimale praktijken* (voor MKB-gebruikers) ter bevordering van verbeteringen van de praktijken, processen en werkmethoden in de industrie en de dienstensector door de introductie van beproefde, maar nog niet algemeen toegepaste methoden en technologieën, teneinde in de gebruikersorganisatie de doeltreffendheid en de kwaliteit te verbeteren en de kosten te drukken; en

– *demonstratieprojecten* om de levensvatbaarheid aan te tonen van nieuwe technologieën die economische voordelen bieden, maar nog niet rechtstreeks op de markt worden gebracht.

*Verantwoordelijkheid:* Europese Commissie.

*Tijdschema*: DG Informatiemaatschappij heeft in 2000 15 acties inzake optimale praktijken en 20 proeven opgezet, die momenteel worden uitgevoerd. In het voorjaar 2001 worden nieuwe projecten gestart. Deze omvatten 6 proeven en 9 acties inzake optimale praktijken. In 2001 wordt een nieuwe oproep tot het indienen van voorstellen voor regionale en sectorale

proefacties op het gebied van elektronische handel gepubliceerd. In juni 2001 wordt een nieuwe oproep tot het indienen van voorstellen voor introductiemaatregelen uitgeschreven.

### ACTIE 7: BESCHIKBAARSTELLING VAN EEN LENINGSGARANTIEFACILITEIT VOOR HET MKB

*Doel:* het MKB leningen verstrekken voor investeringen in ICT en immateriële activa (hardware, software en de introductie van internet en e-handelspraktijken).

*Uitvoering*: via mede-/contragarantieregelingen zal in de lidstaten in een MKB-garantiefaciliteit worden voorzien. De leningsgaranties zullen door het Europees Investeringsfonds worden verstrekt aan nationale garantieregelingen en onderlinge waarborgmaatschappijen. Het EIF heeft met 19 financiële intermediairs overeenkomsten gesloten voor een totaal bedrag aan garantieportefeuilles van 1,4 miljard euro. Deze katalysatorregeling is ook bedoeld om de lidstaten te overtuigen van de effectiviteit als katalysator van garantie-instrumenten die de toegang van het MKB tot financiering door middel van leningen verbeteren.

*Verantwoordelijkheid:* Europees Investeringsfonds, in nauwe samenwerking met financiële intermediairs in de lidstaten en DG Ondernemingen.

*Tijdschema:* aanvang 2001.

### ACTIE 8: BEVORDERING VAN EEN BETER GEBRUIK VAN DE STRUCTUURFONDSEN

*Doel:* beter gebruik maken van de structuurfondsen bij de bevordering van de introductie van e-handel in het MKB.

*Uitvoering:* de toegang tot nieuwe technologieën en tot de informatiemaatschappij wordt als een topprioriteit van de structuurfondsen voor de programmeringsperiode 2000-2006 beschouwd om de digitale kloof te helpen dichten. De door de structuurfondsen gefinancierde steunverlening moet vooral worden gericht op regio-ondersteunende maatregelen aan de vraagzijde, onder andere om lokale inhoud en toepassingen te ontwikkelen en het MKB te helpen om ICT's te introduceren en op doelmatige wijze te gebruiken.

Nu het programmeringswerk ten einde loopt, zal de Commissie een aantal maatregelen nemen om er te helpen voor zorgen dat efficiënt gebruik wordt gemaakt van de middelen van de structuurfondsen die zijn bestemd voor de informatiemaatschappij en de kenniseconomie en voor het verbeteren van de synergieën tussen het IST-programma en de structuurfondsen als follow-up van de conferentie over "De informatiemaatschappij en de economische, sociale en territoriale cohesie" in Lyon in december 2000.

Bovendien is 400 miljoen euro uit het EFRO beschikbaar gesteld voor de periode 2000-2006 voor de nieuwe innovatieve acties[10] met het doel op regionaal niveau bij te dragen aan de overgang naar de kennismaatschappij door nieuwe benaderingen te ontwikkelen en te testen door middel van proef- en demonstratieacties.

---

[10] COM(2001) 60 definitief van 31.1.2001, De regio's in de nieuwe economie: Richtsnoeren voor de innovatieve acties van het EFRO voor de periode 2000-2006.

Een van de drie strategische thema's van de nieuwe innovatieve acties in het kader van het EFRO is *eEuropeRegio: de informatiemaatschappij ten dienste van regionale ontwikkeling*. De regionale autoriteiten zullen worden verzocht hun voorstellen voor programma's elk jaar tussen 2001 en 2005 tegen uiterlijk 31 mei in te dienen. Deze voorstellen kunnen onder andere betrekking hebben op doelstellingen zoals het aansporen van MKB-bedrijven om elektronische handel in hun ontwikkelingsstrategie op te nemen en het zoeken van oplossingen die zijn aangepast aan de behoeften aan kennis op informatiegebied van hun personeel.

*Verantwoordelijkheid:* de Europese Commissie.

*Tijdschema*: aanvang 2001.

## ACTIEPUNT 3: ICT-VAARDIGHEDEN

De digitale economie creëert een steeds grotere behoefte aan gekwalificeerde ICT-specialisten. De snelle groei van deze vraag heeft reeds geleid tot een tekort aan dergelijke specialisten, zodat het MKB het moeilijk heeft om deskundigen in dienst te nemen. Dit tekort heeft niet alleen op korte termijn gevolgen. Als dit probleem niet wordt verholpen, kan het een belemmering worden voor de verdere penetratie van ICT's en e-handel in het bedrijfsleven. De aanpassing van de onderwijs- en arbeidsmarktsystemen aan de behoeften van de nieuwe economie is een grote uitdaging voor het ondernemingenbeleid op nationaal en Europees niveau.

Gezien het belang van dit vraagstuk en de gevolgen ervan voor de arbeidsmarkt, zoals beschreven in de Mededeling van de Commissie "Het verwezenlijken van het potentieel van de Europese Unie: het consolideren en uitbreiden van de strategie van Lissabon"[11], is het voorstel gedaan om een taskforce op hoog niveau inzake vaardigheden en mobiliteit op te richten met als opdracht het tekort aan ICT-vaardigheden te analyseren en er oplossingen voor te zoeken, alsmede de mobiliteit van de arbeidskrachten te vergroten.

De bezorgdheid over het tekort aan ICT-vaardigheden is een van de redenen waarom het initiatief "*e*Learning: Het onderwijs van morgen uitdenken"[12] is genomen. Dit belangrijke initiatief heeft tot doel de onderwijs- en culturele sector en de economische en sociale actoren in Europa ertoe aan te zetten de veranderingen in de onderwijs- en opleidingssystemen te bespoedigen met het oog op de overgang van Europa naar een kennismaatschappij. De lidstaten van de Europese Unie hebben besloten samen te werken om hun beleid op het gebied van onderwijstechnologie te harmoniseren en hun ervaring uit te wisselen. *e*Learning heeft tot doel hun inspanningen te ondersteunen en te coördineren en de aanpassing van de onderwijs- en opleidingssystemen in Europa te versnellen.

GoDigital zal in overeenstemming met het *e*Learning-initiatief worden uitgevoerd. Op dit gebied zullen de volgende acties worden uitgevoerd.

---

[11] Het verwezenlijken van het potentieel van de Europese Unie: het consolideren en uitbreiden van de strategie van Lissabon, COM(2001) 79 definitief.

[12] COM(2000) 318 definitief van 24.5.2000 http://europa.eu.int/comm/education/elearning/index.html.

**ACTIE 9: ONDERSTEUNING VAN DOOR HET BEDRIJFSLEVEN GENOMEN INITIATIEVEN VOOR NIEUWE ICT-ONDERWIJSPROGRAMMA'S**

*Doel:* gezamenlijke initiatieven van bedrijfsleven en onderwijs voor het bepalen van nieuwe behoeften aan ICT-vaardigheden ondersteunen en de onderwijsprogramma's dienovereenkomstig aanpassen.

*Uitvoering*: het "Career Space"-project is opgezet door elf toonaangevende ICT-bedrijven en de Europese ICT-organisatie (EICTA) met de steun van de Commissie. Dit is een gezamenlijke inspanning om de door de ICT- en de gebruikersindustrieën gestelde eisen inzake de vaardigheden van ICT-specialisten te bepalen en om richtsnoeren betreffende de onderwijsprogramma's op te stellen. Het project is gebaseerd op samenwerking tussen de industrie, beroepsorganisaties, universiteiten en andere onderwijsinstellingen. De eerste fase had betrekking op het definiëren van "profielen van functies en vaardigheden" voor belangrijke functies en functiegebieden in de ICT-industrie. Deze fase is met succes voltooid. Bij de projectfase die momenteel wordt uitgevoerd, ligt het accent op de formulering, in samenwerking met de instellingen voor hoger onderwijs, van richtsnoeren voor onderwijsprogramma's die zijn afgestemd op de onderwijs- en opleidingsbehoeften van de industrie en de behoeften aan arbeidskrachten voor de nieuwe economie.

Daar het belangrijk is dat de steeds breder wordende kloof tussen vraag en aanbod wordt gedicht en dringend concrete oplossingen moeten worden gevonden, zal de samenwerking met het "Career Space"-project worden versterkt en uitgebreid, met name op het terrein van het initiatief van de Commissie "*e*Learning: Het onderwijs van morgen uitdenken".

*Verantwoordelijkheid:* de Europese Commissie, de Europese ICT-organisatie (EICTA), onderwijsinstellingen en andere belanghebbenden.

*Tijdschema:* het "Career Space"-project wordt momenteel uitgevoerd.

**ACTIE 10: OPRICHTING VAN EEN GROEP VOOR HET VOLGEN VAN DE SITUATIE OP HET GEBIED VAN ICT-VAARDIGHEDEN IN SAMENWERKING MET DE LIDSTATEN**

*Doel:* in samenwerking met de lidstaten een werkgroep oprichten voor het volgen van de marktvraag naar vaardigheden op het gebied van ICT en e-handel alsmede van het bestaande aanbod van dergelijke opleidingen en van het aanbod van geschoolde arbeidskrachten door de openbare en de particuliere sector.

*Uitvoering*: de lidstaten hebben een aantal initiatieven genomen om de programma's voor onderwijs en beroepsopleiding aan te passen en om ICT-deskundigen uit derde landen aan te trekken. In het kader van het BEST-programma voor 2001 zal een deskundigengroep worden opgericht om de behoeften van de industrie te bepalen en de acties te volgen die tot doel hebben de beschikbaarheid van ICT-vaardigheden te verbeteren. Door specifiek aandacht te besteden aan de behoeften van ICT-specialisten en van MKB-bedrijven in het bijzonder, zou de deskundigengroep een nuttige sectorale bijdrage kunnen leveren aan de werkzaamheden van de voorgestelde taskforce op hoog niveau inzake vaardigheden en mobiliteit.

*Verantwoordelijkheid:* de Europese Commissie in nauwe samenwerking met de lidstaten.

*Tijdschema:* aanvang gepland in 2001 (eerste kwartaal), terwijl het de bedoeling is tegen eind 2001 een eerste verslag uit te brengen.

**ACTIE 11: OPZETTEN VAN EEN STAGEPROGRAMMA IN HET MKB**

*Doel*: Europese studenten helpen om ondernemerschap te ontwikkelen door middel van een stageprogramma in kleine en middelgrote ondernemingen. De MKB-bedrijven zouden profiteren van de expertise en de beschikbaarheid van studenten om hun toekomstige e-handelssysteem op te zetten en te ondersteunen.

*Uitvoering*: de specificaties en de voorwaarden voor een dergelijk programma zullen worden opgesteld in samenwerking met de referentiecentra voor e-handel, DG Onderwijs en cultuur en anderen. Van essentieel belang in dit verband is de selectie van geschikte kandidaten met voldoende ICT-vaardigheden, zoals basiskennis betreffende het gebruik van standaard-kantoortoepassingen, ervaring met het tot stand brengen van een internetaansluiting en met het gebruik van internetbasistoepassingen. In het kader van het programma "Stages in het MKB" zal gedurende een periode van 5-6 maanden steun worden verleend voor geschikte kandidaten die MKB-bedrijven ter plekke helpen met het opzetten van e-handelstoepassingen en het gebruik van ICT's. Op die manier zal het programma een dynamische uitwisseling van kennis mogelijk maken tussen MKB-bedrijven enerzijds en assistenten op het gebied van e-handel (bv. studenten) anderzijds. Deze actie is specifiek gericht op studenten in technische scholen en instellingen voor hoger onderwijs, met speciale nadruk op e-handel.

*Verantwoordelijkheid*: de Europese Commissie.

*Tijdschema:* aanvang van het overleg in 2001. Uitvoerbaarheidsstudie in het kader van het IST-programma.

# 5. DE VOLGENDE STAPPEN

In deze mededeling wordt een eerste reeks acties aangegeven waarmee het MKB wordt geholpen om de digitale weg op te gaan. Deze acties zullen in nauwe samenwerking met de lidstaten worden uitgevoerd. Nadere informatie over de uitvoering zal op de website van GoDigital[13] worden verstrekt.

Het GoDigital-uitvoeringsplan zal voortdurend worden bijgewerkt en verder ontwikkeld ter ondersteuning van het actieplan *e*Europe 2002. Er zullen systematisch nieuwe gebieden voor initiatieven worden verkend, bv. op het gebied van de interacties tussen het bedrijfsleven en de overheid, en de verdere bevordering van de introductie van ICT's en beroepsvaardigheden. Voor de verdere coördinatie met de lidstaten zal hoofdzakelijk worden gezorgd via de Groep ondernemingenbeleid.

[13] http://europa.eu.int/ISPO/ecommerce/godigital.